

REGISTERBLAD**Datum:** 2000-02-07**OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I SÖDERMANLANDS LÄN****Områdesnummer:** NRO 04 024**Områdesnamn:** Moradalen - Lindsvedsmon - Byringeåsen**Kommun:** Flen**Kartblad:** Topografiska kartan nr 10H SV**Area:** 451 ha, varav 425 ha land och 26 ha vatten**Naturgeografisk region:** 24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken**Kust/havsregion:****Regionindelning för sjöar och vattendrag:****Agrara kulturlandskapsregioner:** Mellanbygden**Landskapsformer:** Sprickdalslandskap**Riksvärde**

Geovetenskap		
Naturbetesmark	Flora	

Värdeomdöme: Moradalen utgör ett bra exempel på ett omväxlande och säreget landskap med sprickdalar, åsar, isälvterrasser, strandbildningar och odikat vattendrag. Moradalen representerar dessutom ett ålderdomligt och intressant kulturlandskap med lång odlingshistorisk kontinuitet. Ingår i Länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården (objekt R 25). Ingår i Naturvårdsverkets nationella bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt 0482-11).

Åsarnas morfologi, läget i förhållande till Badelundaåsen, gör även att Lindsvedsmon och Byringeåsen på denna sträcka är av intresse från vetenskaplig synpunkt.

Klass I-objekt i länsstyrelsens naturvårdsprogram.

Huvudkriterier: A, B, C, D**Stödskriterier:** Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet, betydelse för flora.

Förutsättningar för bevarande: Åsar och andra isälvsbildningar får vara intakta. Vattendragen inte dikas eller rätas. Fortsatt jordbruk med naturvårdsinriktad betesdrift. Områdets naturvärden skulle påverkas negativt av täkter, schaktningar, dikningar, markberedning och körskador, upphört eller minskande betesutnyttjande, tillförsel av näringsämnen och gifter, bebyggelseexploatering, skogsodling på jordbruksmark, energiskogsodling och omarrondering.

Säkerställande: Hagmarken vid Morasjön ingår i Natura 2000.**Områdets huvuddrag:** Mellan sjöarna Dunkern och Magsjön går en väl markerad sprickdal.

Framträdande isälvsavlagringar finns dels på östra sidan (Byringeåsen) och dels på västra sidan där Lindsvedsmon följer dalgången närmast sjön Dunkern.

Längs dalgångens botten rinner ett mindre vattendrag - Kräftbäcken - som bl.a. avvattnar Magsjöarna och Morasjön till sjön Dunkern. Bäckens är till större delen odikad och oreglerad och har ett meandrande lopp. Den är delvis omgiven av alkärr och flacka kärrängar som hävdas genom bete och slåtter. Utmed de fuktigare delarna av Kräftbäcken finns en förhållandevis rik flora med stora bestånd av bl.a. daldockor, brudborste och strutbräken.

Lämningar av gammal bergshantering finns på flera platser utmed dalgången i form av varphögar och övergivna gruvhål, t.ex. Starrsättersgruvan som bearbetades från början av 1600-talet till slutet av 1800-talet. Rester av en masugn finns vid Mora gård.

Kring Morasjön i dalgångens övre del finns ett öppet och omväxlande kulturlandskap med spår av ädellövskog med hassel och lundvegetation intill stränderna.

Vid sydvästra stranden av Morasjön ligger en stenig beteshage med björkar och spridda enar. Hagmarken har klass I i länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering. Vegetationen närmast vägen är av torrängstyp men övergår mot sjön i alltmer fuktiga växtsamhällen. Växtsamhällena i hagen är anpassade till betade oligotrofa (näringsfattiga) grässvålar med lång kontinuitet. Den ytterst sällsynta, utrotningshotade finnögontrosten finns här på en av sina få kända lokaler i Södermanland - vissa år blommande i tusentals exemplar. Även en del andra numera starkt minskande hagmarksväxter som fältgentiana, ormrot, jungfulin, kattfot och stagg förekommer här.

Lindsvedsmon börjar som en låg men markerad rygg vid nordöstra hörnet av sjön Dunkern. Den följer sedan västra sidan av Kräftbäckens dalgång under en sträcka av ca en kilometer varefter den viker av mot nordväst och övertvårar höjdpartierna fram mot sjön Ältaren. I sydöstra delen, mellan gården och Lindsved och Mosjön, sväller Lindsvedsmon ut till ett ca en km brett mäktigt fält som nordväst om Mosjön återigen smalnar av till en ås som tunnar ut söder om sjön Ältaren men som kan spåras även norr om sjön.

Lindsvedsmon ligger högt i landskapet och har därför under landhöjningsskedet omformats starkt av bränningarna. Svallningen synes främst ha förorsakats av vågor från öster och nordöst. Sydvästra sidan är nämligen brant och längs denna löper en närmare två kilometer lång, väl markerad krönvall av klapper. Vallen når under större delen av sträckan drygt 85 m ö h. Den kan därför dateras till ancylustid för ca 8 500 år sedan och torde vara en av de mest framträdande strandbildningar som finns i länet från Ancylussjön - Östersjöns insjöstadium.

Nordöstra sidan av den breda avlagringen är avplanad och delvis täckt med grova till mycket grova block. Lindsvedsmon är endast obetydligt påverkad av grustäkter och schaktningar.

Åsens morfologi, läget i förhållande till Badelundaåsen, förgreningen från Byringeåsen m fl drag gör att Lindsvedsmon är av stort intresse från vetenskaplig synpunkt.

Utmed sydvästra sidan av Lindsvedsmon går den s k Malmvägen på vilken malm från Starrsättersgruvan under flera århundranden fraktades till Björndammens Masugn.

Ungefär en km norr om Dunkern avgränsas från Lindsvedsmon ett mindre stråk av isälvsavlagringar som följer östra sidan av Kräftbäckens dalgång. Till stor del har isälvsavlagringarna karaktären av lateralterrasser eller åsar som ligger tryckta mot dalsidan högt över dalgångens botten. Både till läge och utformning är dessa bildningar speciella och skiljer sig från andra åsar

i länet. Stråket fortsätter norr om Östra Magsjön förbi Byringe och Länna bruk som den delvis mycket mäktiga Byringeåsen.

Anmärkningar:**Referenser:**

Möller, H. 1987: Beskrivning till jordartskartan Strängnäs SV - SGU Ser Ae nr 82.

Törnebohm, A. E. 1865: Några ord till upplysning om bladet Malmköping- SGU Ser Aa nr 17

Rydberg, H., Vik, P. 1992: Ängs- och hagmarker i Södermanlands län. Länsstyrelsen i

Södermanlands län 1992. Nyköping.

Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet. Nyköping.

Naturvårdsverket 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 1991: Naturvårdsprogram

Område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § miljöbalken; Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07

Riksintressets benämning: **Moradelan-Lindsvedsmön-Byringeåsen**
 Identitetsnummer: **NRO 04 024**
 Kommun: **Flen**
 Län: **Södermanland**

Riksintressets avgränsning

Skala 1:50 000

Topografiskt kartblad nummer: 10H SV